

Guadalajara

Historie

Guadalajara (ongeveer 85.000 inwoners) ligt op een afstand van vijftig kilometer ten noord-oosten van Madrid en is vanuit de Spaanse hoofdstad in iets meer dan een uur te bereiken met de Madrileense stadsspoorlijn (*cercanías*). De naam Guadalajara is een verbastering van het Arabische *wād al-ḥayāra* en hoewel er resten zijn gevonden van nederzettingen uit oudere perioden (Neolithicum, Visigotische en Romeinse tijd), wordt aangenomen dat Guadalajara ontstond in de achtste eeuw. Later, in de tiende eeuw gebruikte kalief Abd al-Rahman III de stad als militaire basis voor zijn aanvallen op de christelijke koningen die het noordelijk deel van het Iberisch schiereiland regeerden. De Moren heersten relatief kort over Guadalajara dat aan het eind van de elfde eeuw na drie eeuwen werd veroverd door Alfonso VI, koning van Castilië. Vanaf die tijd is Guadalajara in handen gebleven

van de christelijke heersers en er ontwikkelde zich een adellijke elite die economische voorspoed wist te brengen en tal van gebouwen liet verrijzen in de stad. In de negentiende eeuw was het vooral de steenrijke mecenas gravin en hertogin María Diega Desmaisières die een stempel drukte op de stad door middel van diverse grote bouw-opdrachten. In die periode kwam ook het huidige gemeentehuis (*ayuntamiento*) tot stand. Net als veel andere Spaanse steden werd Guadalajara ernstig beschadigd gedurende de Burgeroorlog, maar als je nu door de stad wandelt, zie je daar nog maar weinig van en valt het op hoe intensief de renovatie is geweest in de afgelopen jaren. Mooi voorbeeld daarvan is de *barranco* (rivierbedding) del Alamín waar aan de voet van het oude Alcázar (vesting uit de negende eeuw) een nieuwe woonwijk en een park is aangelegd met fraaie tuinen en sportfaciliteiten. Een ander voorbeeld van renovatie is een belangrijke winkelstraat van Guadalajara, de Calle Mayor.

Concatedral de Santa María de Guadalajara

Guadalajara kent tal van religieuze bouwwerken waarvan de Concatedral de Santa María een van de meest in het oog springende is. De aanduiding *concatedral* betekent dat een kathedraal haar bisschopszetel deelt met kerken in andere steden. Deze kerk is gebouwd op de resten van een Moorse

moskee en dateert uit de veertiende eeuw. De bouwwijze behoort tot de zogenaamde mudéjarstijl die zich ontwikkelde in de christelijke koninkrijken van het Iberisch schiereiland in de twaalfde tot de zestiende eeuw. Met de term *mudéjar* werden de moslims aangeduid die buiten de laatste rest van het Moorse rijk, het koninkrijk Granada, woonden. Kenmerken van de mudéjarstijl zijn het gebruik van baksteen en boogconstructies. In het interieur werd stucwerk toegepast in combinatie met betegeling (*azulejos*). De plafonds zijn veelal van hout voorzien van inlegwerk.

Palacio del Infantado

Íñigo López de Mendoza (1398 -1458) was zowel een militair als dichter en tevens een van de eerste Spaanse literatuurhistorici.

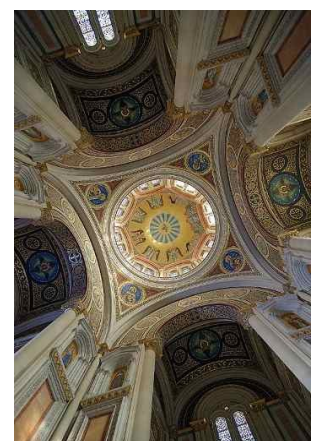
De Mendozas zijn waarschijnlijk de enige nog bestaande adellijke Spaanse familie van vóór de dertiende eeuw, een eeuw gekenmerkt door de pest en burgeroorlogen. Zij behoren tot de selecte groep van adellijke families die worden aangeduid als de *Grandeza de España*. Deze families genoten tal van privileges waarvan de laatste, het bezit van een diplomatiek paspoort, hen in 1984 ontnomen werd.

Het *palacio de los Duques del Infantado* (paleis van de hertogen van de Infantado) is laat vijftiende-eeuws en gebouwd in opdracht van Íñigo López de Mendoza.

Telg uit het geslacht van de Mendozas die in 1475 de titel Duque de Infantado ontvingen uit handen van de *Reyes Católicos*, Fernando V en Isabella I. De bouwstijl is onmiskenbaar Spaans, maar de vorm van de balkons en deuren en ook de decoraties vertonen een Vlaamse invloed. Het gebouw herbergt nu het historisch archief en het provinciaal museum van Guadalajara.

El panteón de la duquesa de Sevillano

Het pantheon van de puissant rijke hertogin María Diega Desmaissières y Sevillano (1852 - 1916) is een monumentale grafkelder van haar familie en bevindt zich in het zuid-westelijk deel van de stad. Het gebouw dateert uit de periode van 1885 tot 1916 en heeft de grondvorm van een Grieks kruis (een kruis met vier armen van gelijke lengte). Het werd ontworpen door Ricardo Velázquez Bosco, een van de meest beroemde architecten uit die tijd. Boven de crypte waarin de graven van de familie zijn aangebracht is een kerk opgetrokken met een buitengewoon fraai gedecoreerde koepel.

Bijzonderheden

Guadalajara is trots op een aantal schrijvers die er geboren zijn. In de eerste plaats natuurlijk Camilo José Cela die in 1989 de Nobelprijs voor literatuur won. Veel van zijn werk is in het Nederlands vertaald zoals *De familie van Pascual Duarte* en *De Bijenkorf*.

Camilo José Cela
1916-2002

Uit een [artikel over Cela](#) dat elders op de website van Casa Cultural te vinden is: 'De werken van Camilo José Cela kenmerken zich door een fantasierijke inhoud, met overdrijvingen en met accentuering van plotseling opdoemende gewelddadigheid. Qua milieu spelen zijn werken zich vaak af aan de randen van de samenleving. Zijn stijl wordt rauw-realistisch genoemd en is vol ironische wendingen. De term *tremendismo* die er wel aan gehecht wordt, is ontleend aan een bepaalde stijl van stierenvechten. Sommige van zijn verhalende werken zijn als experimenteel, surrealistisch of zelfs absurdistisch te kwalificeren.'

José Antonio Ochaíta (1905-1973) studeerde in Salamanca als leerling van Miguel Unamuno en was een zeer veelzijdig literator: dichter, toneelschrijver, essayist en voordrachtskunstenaar. In Guadalajara is hij vooral bekend als chroniqueur van de gelijknamige provincie. De stad heeft hem geëerd met een bescheiden buste.

Guadalajara heeft net als veel andere provinciesteden een bescheiden karakter en het is vooral uitnodigend voor bezoekers die de lokale architectuur, geschiedenis en traditionele Spaanse gezelligheid en copieuze zondagmiddag-maaltijden waarderen. Een bezoek aan de Torreón del Alamin (uit de dertiende eeuw), waarin een expositie gewijd is aan het ontstaan van de stadsmuur is alleszins de moeite waard.

Willem Peeters, 12 maart 2010